МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Філологічний факультет

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

31 серпня 2022 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ РОМАН

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта

014.01 Українська мова і література

освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література. Мова і література (англійська)»

Миколаїв – 2022

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Родіонова Інна Григорівна, доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури
Протокол від "29" серпня 2022 року № 1
Завідувач кафедри української мови і літератури _____ (Рускуліс Л. В.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету
Протокол від "29" серпня 2022 року № 1
Голова навчально-методичної комісії _____(Дем'яненко О. Є.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету
Протокол від "31" серпня 2022 року № 11
Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Про

Анотація

У процесі вивчення дисципліни «Сучасний український роман» розглянуто проблеми специфіки українського літературного дискурсу кінця XX – початку XXI століття й визначено основні тенденції сучасної української літератури згідно з теоретичними засадами закономірностей розвитку світового літературного процесу означеного періоду; з'ясовано специфіку розвитку сучасної української прози, її основних етапів розвитку загалом та історичного роману зокрема; встановлено особливості розвитку жанрів масової літератури в Україні; окреслено співвідношення гіпертекстової та мультимедійної літератури; виокремлено жанрово-стильові домінанти української молодіжної прози; проаналізовано художні твори, зважаючи на динаміку літературно-художніх стилів, змінність естетичних концепцій в історії української та світової літератури, використовуючи відповідні праці з літературознавства, літературно-критичні розвідки та художні тексти.

Ключові слова: постмодернізм, масова література, феміністична критика, неомодернізм, неонародництво, неоавангардизм, жіноча проза, жанрова специфіка, літературний експеримент, текст, гіпертекст.

Summary

In the process of studying the discipline "Modern Ukrainian novel" the problems of the specifics of Ukrainian literary discourse of the beginning of the XX – XXI century are considered and the main tendencies of modern Ukrainian literature are determined according to the theoretical principles of world literary process of the end of the XX century - beginning of the XXI century; the specifics of the development of modern Ukrainian prose, poetry, drama are clarified; features of development of genres of mass literature in Ukraine are established; the ratio of hypertext and multimedia literature is outlined; genre-style dominants of Ukrainian youth prose are singled out; the artistic specifics of the poetry of the nineties and two-thousandths have been established; postmodern coordinates of modern Ukrainian dramatic works are analyzed; works of art are analyzed, taking into account the dynamics of literary and artistic styles, the variability of aesthetic concepts in the history of Ukrainian and world literature, using relevant works on literary studies, literary-critical explorations and artistic texts.

Key words: postmodernism, mass literature, feminist criticism, neomodernism, neopopulism, neoavantgarde, women's prose, genre specificity, literary experiment, text, hypertext.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Сучасний український роман» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)» підготовки бакалаврів спеціальності «014 Середня освіта (Українська мова і література)».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: жанрова специфіка роману сучасного літературного процесу.

Міждисциплінарні зв'язки: філософія, теоретичні проблеми літературознавства, мовознавство, історія української літератури, історія світової літератури, історія.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1. 1. Мета: вивчення стильової та родо-жанрової динаміки сучасної української літератури; розкрити характерні особливості індивідуального стилю представників означеного періоду; дати систематизовані знання з історії українського історичного роману постмодерного періоду.

1. 2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: ознайомити з умовами розвитку сучасного українського роману, беручи до уваги закономірності поступування світового літературного процесу; оволодіти принципами ідейно-художнього аналізу літературних творів, методологією їх оцінювання; вивчити жанрово-стильові та ідейно-художні особливості сучасного українського роману; пов'язати вивчення питань історії літератури з практичною роботою майбутніх викладачів мови і літератури, критиків і літературознавців; сприяти всебічному розвитку, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього фахівця.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знання специфіки розвитку сучасної української прози та жанрових модифікацій сучасного роману, базуючись на принципі текстоцентризму.

1.3. Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими *компетентностями:*

І. Загальнопредметні:

ЗК 1. Сформованість цілісної системи компетенцій до професійної діяльності. Комунікативність, креативність, уміння бути учасником та організатором дискусій, дебатів тощо.

ЗК 2. Здатність до наукового дослідження в нових соціально-економічних умовах.

ІІ. Фахові:

ФК 1. Знання альтернативного літературного процесу (зокрема конкурентоспроможної романістики), усвідомлення його специфіки.

ФК 2. Сформованість розуміння теоретичних проблем і жанрової еволюції та дифузії сучасного українського роману.

ФК 3. Здатність до творчої самореалізації.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Кредит 1. Сучасне переосмислення національної історії.

Тема 1. Тенденції розвитку «нової хвилі» історичної романістики к. ХХ – поч. ХХІ ст. Панорама суспільного життя ХХ століття у романах В. Шкляра та В. Лиса. Поняття «бестселер». Специфічні умови його розвитку в українській літературі кін. ХХ – поч. ХХІ ст. Авантюрно-психологічні романи-бестселери В. Шкляра («Ключ», «Елементал»). Історична романістика В. Шкляра. «Залишенець. Чорний ворон» – культова книга митця. «Маруся». Тема боротьби УПА в романі «Троща». Жанрово-стильові модифікації прози В. Лиса (загальний огляд). «Соло для Соломії» та «Століття Якова» як історичні саги, жива правда про життя волинян.

Тема 2. Відображення революційних /буремних перших 10-літь ХХ ст.: А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого», «Червоний». Максим Буткевич «1918. Місто надій». Творчі добутки А. Кокотюхи в розробці в жанрі детективу («Повернення сентиментального

гангстера», «Нейтральна територія», «Мама, донька, бандюган» тощо). Ретроромани (серія ретророманів про Львів).

Тема 3. Жанр альтернативної історії та ретророман в українській літературі. Кожелянко «Срібний павук», Владислав Івченко «Битва за Одесу». Б. Коломійчук «Людвисар», «Готель «Велика Пруссія»», Валерій і Наталя Лапікури «Поїзд, що зник».

Кредит 2. Мілітарна тема в сучасному романі.

Тема 4. Т. Пахомова «Ти, я і наш мальований і немальований Бог».

Тема 5. Ю. Ілюха «Східний синдром», С. Талан «Ракурс».

Тема 6. Г. Вдовиченко «Маріупольський процес». Брати Капранови «Майдан. Таємні файли», «Рута».

Кредит 3. Естетична концепція жіночої прози.

Тема 7. Історія з жіночого погляду: романістика І. Роздобудько «Подвійна гра в чотири руки», «Перейти темряву», «Фаріде». Авторські інтенції романістики Т. Белімової «Київ.ua», «Вільний світ», «Винуваті люди».

Тема 8. Карколомні історії кохання на тлі багатостраждального українського ХХ століття у творах Н. Гуменюк «Енна», «Танець білої тополі», «Корона на одну ніч». «Теплі історії про радість і сум». «Ключі від ліфта» М. Іванцової.

Тема 9. Топос міста Львів у творчості Н. Гурницької «Мелодія кави у тональності кардамону», «Багряний колір вічності». Жанр мелодрами Люко Дашвар «Мати все», «Молоко з кров'ю», «Покров».

Кредит 4. Українське фентезі.

Тема 10. Фентезійні експерименти А. Рогашко «Осіннє рондо місячної ночі». Міфологічний простір у творах Дари Корній «Гонихмарник».

Тема 11. Жанрово-стильові особливості сучасної української фантастики (постапокаліптика, кіберпанк, космоопера, наукова фантастика). Творчість М. і С. Дяченків, Т. Антиповича, І. Сіліври.

Тема 12. Я. Яріш, Я. Бакалець «Із сьомого дна», В. Арєнєв «Порох із драконових кісток». Травелоги у творчості Макса Кідрука. «Де немає Бога».

3. Рекомендована література

Базова

1. Історія української літератури ХХ – поч. ХХІ ст.: у 3-х т. /За ред. В.І. Кузьменка. Київ : Академвидав, 2014. Т.1. 536 с.
2. Історія української літератури. Кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : підруч. : у 10 т. Т.4 : У сподіваннях і трагічних зламах. Київ : ВЦ «Академія», 2015. 576 с.
3. Ленська С. Українська мала проза 1920–1960-х років: на перетині жанру і стилю: монографія. Полтава : ПолтНТУ, 2014. 656 с.
4. Вертипорох О. Історія української літератури останньої чверті ХХ – початку ХХІ ст.: навч.-метод. посіб. Черкаси: Черкаський національний унверситет ім. Б. Хмельницького, 2016. 145 с.
5. Історія української літератури. Кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : підруч. : у 10 т. Т.4 : У сподіваннях і трагічних зламах. Київ : ВЦ «Академія», 2015. 576 с.
6. Насмінчук Г. Сучасна українська література: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Рута, 2019. 159 с.
7. Родіонова І., Мхитарян О., Ситченко А. Корпус навчально-методичних матеріалів до дисциплін літературознавчого циклу: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. І. Родіонової. Миколаїв, 2020. 355 с.
8. Саєнко В. Сучасна українська література : компедіум. Одеса : Астропринт, 2014. 348 с.
9. Ситченко А.Л., Родіонова І.Г., Гурдуз А. І. Корпус типових навчальних програм. Ч. 2. Дисципліни літературознавчого циклу: метод. посіб. для студ. закладів вищої освіти. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019, 123 с.

10. Ситченко А., Родіонова І. Корпус навчально-методичних матеріалів до дисциплін літературознавчого циклу: навч.–метод. посіб. /за заг. ред. І. Г. Родіонової. Миколаїв, 2021. 168 с.
11. Сучасна українська проза. Постмодерний період. Київ : Академія, 2011. 248 с.

Допоміжна

1. Вельш В. Наш постмодерний модерн [пер. з нім. А. Л. Богочова, М. Д. Култаєвої, Л.А. Ситніченко]. Київ : Альтерпрес, 2004. 328 с.
2. Голобородько Я. Саундтреки свідомості. Стиль Сергія Жадана. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2007. № 3. С. 83–95.
3. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ : Критика, 2005. 264 с.
4. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: статті та есеї. Київ : Грані-Т, 2013. 548 с.
5. Зборовська Н. Код української літератури: Проект новітньої української літератури. Київ : Академвидав, 2006**.** 498 с.
6. Зборовська Н. Сучасна масова література в Україні як загальнокультурна проблема. *СіЧ.* 2007. № 6. С. 3–8.
7. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
8. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І. Ковалів]. Т.1. Київ : Академія, 2007. 608 с.
9. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І. Ковалів]. Т. 2. Київ : Академія, 2007. 624 с.
10. Філософський енциклопедичний словник / [голова редкол. В. І. Шинкарук]. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
11. Хороб М. Грані художнього буття: нариси з української літератури ХХ століття [Текст] : (дослідження, статті, критичні етюди). Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. 428 с.
12. Підопригора С. Сучасний літературний процес : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Миколаїв : Іліон, 2013. 128 с.
13. Поліщук О. Еволюція альтернативної історії в художній літературі. / Літературний процес: методологія, імена, тенденції : зб. наук. пр. Київ : Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. № 9. С. 42–47.
14. Ткаченко Т. Особливості жіночої прози в українській літературі другої половини ХХ – початку ХХІ століття : посібник. Київ : КМУ, 2010. 307 с.
15. Філоненко С. «Інша мова жінки»: художні особливості української жіночої прози 90-х рр. ХХ ст. *Слово і час*. 2008. № 2. С. 49–56.
16. Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс/гендер/жанр. Донецьк : Ландон – ХХІ, 2011. 432 с.
17. Харчук Р. Сучасна українська проза. Постмодерний період: Навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2008. 248 с.
18. Черкашина Т. Особливості авторської репрезентації в українській мемуарно-автобіографічній прозі ХХ століття. *Життя зі словом*. Ювілейний збірник на пошану доктора філологічних наук, професора Миколи Ткачука / за ред. проф. М. Зимомрі. Київ-Дрогобич : Посвіт, 2014. С. 505–509.
19. Читайло О. Марія Людкевич: «Юних письменників зацікавило фентезі» [Електронний ресурс]. Високий замок 2008. № 184. URL: http://www.wz.lviv.ua/pages.php?ac=arch&atid=68363

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: контрольні роботи, самостійна робота студента, написання реферату, наукової статті, участь у конференції, створення індивідуального проєкту.